

Stellingen Proefschrift bij ‘Doorzettters’

Een onderzoek naar de betekenis van arbeidersafkomst voor de levensloop en loopbaan van universitair afgestudeerden

Mick Matthys, 16 april 2010

- 1** Voor universitair afgestudeerden uit het werkmilieu is het onbegrip voor een hogere studie door het eigen milieu emotioneel ingrijpende dan de subtiele en dubbelzinnige afwijzing door het nieuwe milieu.
- 2** In de werkgesinnen waar de universitair afgestudeerden afkomstig zijn, was de moeder de belangrijkste stimulerende figuur. Waar dat niet het geval was, hadden de kinderen en met name de dochters de meeste moeite om verder te komen.
- 3** Ondanks de positieve houding van de ouders ten opzichte van de verdere studie, ondervinden kinderen in werkgesinnen bij hun studiekeuze behoorlijke hinder van de toekomstbeelden van de ouders die vaak gekleurd zijn door klas-specifieke statusopvattingen.
- 4** In een succesvol traject naar een hogere opleiding spelen leerkrachten een cruciale rol door het talent van de leerling te erkennen en door onder meer ondersteuning te bieden bij milieuspecifieke achterstanden en daarbij vooral rekening te houden met de mogelijkheden en gevoeligheden van de leerling.
- 5** De moeilijkste confrontatie bij dit specifieke traject van sociale stijging betreft de attitude in de hogere klasse dat de eigen sociale werkelijkheid vanzelfsprekend is zonder benul van andere sociale werkelijkheden en perspectieven.
- 6** Een sterke identificatie met de werkeethiek van arbeiders waarvan hard en vak-kundig werken, collegialiteit en wantrouwen naar autoriteit deel uitmaken, stimuleert bij de universitair afgestudeerden met een arbeidersachtergrond een sterke voorkeur voor een professionele en het afwijzen van een leidinggevende carrière.
- 7** Een tekort aan sociaal en cultureel kapitaal is te compenseren door identiteitskapitaal, met een loopbaan tot gevolg waarin men vooral op zichzelf is aangewezen. De betekenis van sociaal en cultureel kapitaal als mechanismen van in- en uitsluiting blijft echter tijdens de hele loopbaan onverkort gelden.
- 8** Enerzijds voorzien universitair afgestudeerden met een arbeidersachtergrond strategische communicatiespelletjes, gebakken lucht en zelfverheerlijking. Anderzijds hebben zij er een afkeer van. Om leidinggevende functies te verwerven moeten zij echter hun afkeer zien te overwinnen want genoemde factoren zijn in veel organisaties vaak cruciaal om leidinggevende functies te verwerven.

Z.O.Z.

- 9** De dreigende afschaffing van het stelsel van studiebeurzen is onrechtvaardig maar niet om redenen die doorgaans in de pers genoemd worden. Dat iedere student niet langer zonder meer een beurs kan krijgen is pas te verdedigen als daartegenover een beurzensysteem komt op basis van sociale criteria.
- 10** De Nederlandse overheid kan haar retoriek over de kennismaatschappij waar maken door haar onderwijsondersteuningsbeleid sterker af te stemmen op kinderen die de capaciteiten hebben voor de universiteit. Dat geldt op een parallelle manier voor elke vorm van onderwijs en beroepsvoorbereiding.
- 11** Ouders moeten af van de onzinnige idee dat hun kind hoogbegaafd zou zijn omdat het zijn verbaal en communicatief onderlegde ouders goed na kan praten. Door hoogbegaafdheid te verwarren met ontwikkelde verbaliteit, lopen echt hoog begaafde kinderen uit de lagere sociale milieus het risico niet al dusdanig herkend te worden.
- 12** Managers en leidinggevendenden aan professionals die afkomstig zijn uit de lagere sociale groepen hebben vooral succes wanneer zij erin slagen substantiële waarden uit hun opvoeding in te zetten, zoals een no-nonsense houding, afkeer van schone schijn en grootdoenerij en daarbij openheid van communicatie nastreven.
- 13** Kleinkinderen hebben voor werkende grootouders een belangrijke sociale functie: zij zijn het levende bewijs dat werk en carrière er minder toe doen en dat er belangrijker dingen in het leven zijn.